

DQ-001-0012137

B. A. (Sem. II) Examination

April / May – 2015

**Men & Environment System : Paper - IV
(Elective-II)**

Faculty Code : 001

Subject Code : 0012137

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (૧) દરેક વિભાગના પ્રશ્નોના પૂરા જવાબ મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં આપવાના રહેશે.
(૨) જરૂર હોય ત્યાં સ્વચ્છ આકૃતિ / નકશા દોરો.

વિભાગ - ૧

૧ નીચેના પ્રશ્નોના વિકલ્પમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી લખો. ૨૦

- (૧) 5th જૂન કયા દિવસ તરીકે ઉજવાય છે ?
- (A) વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસ
(B) ડાર્વિનનો જન્મ દિવસ
(C) વિશ્વ આરોગ્ય દિવસ
(D) વિશ્વ વસ્તી દિવસ
- (૨) ગંગા નદી મુખ્યરૂપે કયા વિસ્તારમાંથી પ્રદૂષિત થાય છે ?
- (A) દેવપ્રયાગ
(B) કાનપુર
(C) વારાણસી
(D) હરિદ્વાર
- (૩) ઈકો સિસ્ટમ એ મુખ્ય પાયાની બાબત છે.
- (A) ખોટું
(B) સાચું
(C) એકપણ નહીં
(D) પવનનું નિક્ષેપ
- (૪) પાણીના પ્રદૂષણનું કારણ શું છે ?
- (A) એરોપ્લેન
(B) ધુમાડો
(C) વાહનનો કચરો
(D) 2,4D અને રાસાયણિક ખાતર

- (પ) ઈકો સિસ્ટમ શબ્દ કોના દ્વારા અપાયેલ છે ?
- (A) ઈ. પી. ઓડમ
(B) એ. જી. તેન્સલે
(C) આર. એલ. લીન્ડમેન
(D) એફ. આર. ફાસબર્ગ
- (દ) વાતાવરણમાં પ્રદૂષણનું મુખ્ય કારણ શું છે ?
- (A) CO₂
(B) CO
(C) CO₃
(D) N
- (૭) કઈ વનસ્પતિ ખડકોમાં ઉત્પન્ન થાય છે ?
- (A) સાઈકોફાઈટ
(B) લીથોફાઈટ
(C) આક્સિલોફાઈટ
(D) હેલોફાઈટ
- (૮) અલ્પાઈન વનસ્પતિની કઈ ઊંચાઈએ મળી આવે છે ?
- (A) 1000-1500 m
(B) 1900-3000 m
(C) 500-1000 m
(D) 3900-6000 m
- (૯) નીચેમાંથી કયા વિસ્તારમાં બાયોડાયવર્સિટી વધુ જોવા મળે છે ?
- (A) વિષુવવૃત્તીય પ્રદેશ
(B) માનસુન પ્રદેશ
(C) ધ્રુવીય પ્રદેશ
(D) ઉપરોક્તમાંથી એકપણ નહીં.
- (૧૦) WWF અર્થાત શું છે ?
- (A) વેસ્ટ વોટર ફંડ
(B) વર્લ્ડ વાઈલ્ડ લાઈફ ફંડ
(C) વર્લ્ડ વાઈલ્ડ ફંડ
(D) વાઈલ્ડ વર્લ્ડ ફંડ
- (૧૧) CFCના પ્રદૂષણનો મુખ્ય સ્ત્રોત છે.
- (A) રેફ્રીજરેટર અને જેટ એયરવેઝ
(B) જેટ એયરક્રાફ્ટ
(C) બળતણના સાધનો અને જેટ એયરક્રાફ્ટ
(D) ઉપરોક્ત બધાં જ
- (૧૨) ચિપકો આંદોલનની શરૂઆત કયાંથી થઈ હતી ?
- (A) આસામ
(B) રાજસ્થાન
(C) કેરલા
(D) ગઢવાલ

- (૧૩) DDT પાક ઉપર છાંટવાથી કયા પ્રકારનું પ્રદૂષણ ફેલાય છે ?
- (A) હવાનું
(B) હવા અને જમીનોનું
(C) હવા જમીન અને પાણીનું
(D) હવા અને પાણીનું.
- (૧૪) સમશીતોષ્ણ સતત લીલા જંગલો કયાં આવેલા છે ?
- (A) આસામ
(B) હિમાલયની હારમાળામાં
(C) પ.ઘાટ
(D) અરવલ્લીની હારમાળાઓમાં
- (૧૫) ભારત સરકાર દ્વારા પશુ સંરક્ષણ નિયમ કયારે બનાવવામાં આવ્યો ?
- (A) ૧૯૭૬
(B) ૧૯૮૦
(C) ૧૯૭૨
(D) ૧૯૭૦
- (૧૬) હવાના પ્રદૂષણનું મુખ્ય કારણ શું છે ?
- (A) જંગલોની અછત
(B) જમીનનું ધોવાણ
(C) ગ્રીન હાઉસ ઈફેક્ટ
(D) શહેરીકરણ
- (૧૭) જંગલો ઘટવાથી કયા પ્રકારનું પરિવર્તન જોવા મળે છે ?
- (A) વરસાદ
(B) જમીનની ફળદ્રુપતા
(C) જમીનનું ધોવાણ
(D) એકપણ નહીં.
- (૧૮) કયો દિવસ 'વિશ્વ સંરક્ષણ દિવસ' તરીકે ઉજવાય છે ?
- (A) 7th ડિસેમ્બર
(B) 3rd ડિસેમ્બર
(C) 5th ડિસેમ્બર
(D) 14th ડિસેમ્બર
- (૧૯) વિશ્વમાં પર્યાવરણની સમસ્યાઓ માટેની પ્રથમ આંતરરાષ્ટ્રીય કોન્ફરન્સ કયા યોજાએલ હતી ?
- (A) ટોકિયો
(B) પેરિસ
(C) સ્ટોકહોમ
(D) લંડન
- (૨૦) 'ચિપકો આંદોલન' કોની સાથે જોડાયેલું છે ?
- (A) અવાજનું પ્રદૂષણ
(B) જમીનોનું પ્રદૂષણ
(C) જંગલોનું સંરક્ષણ
(D) ઉપરોક્તમાંથી એકપણ નહીં.

વિભાગ - ૨

- ૨ માનવ અને પર્યાવરણતંત્રની વિવિધ વ્યાખ્યાઓ સમજાવી અને તેના વિષયવસ્તુની સ્પષ્ટ કરો. ૧૦
- અથવા
- ૨ પરિસંચરણનો ખ્યાલ આપી પર્યાવરણમાં નાઈટ્રોજન ચક્ર સમજાવો.
- ૩ પારિસ્થિતિકીય વિજ્ઞાનની વ્યાખ્યા આપો તથા પારિસ્થિતિકીય વિજ્ઞાનનું વર્ગીકરણ કરો. ૧૦
- અથવા
- ૩ માનવ પર્યાવરણ વચ્ચેના સંબંધ સમજાવી પારિસ્થિતિકીય વિજ્ઞાન અને પારિસ્થિતિકીય તંત્રનો ખ્યાલ આપો.
- અથવા
- ૩ પ્રદૂષણ એટલે શું ? વાયુ પ્રદૂષણના જુદા જુદા સ્ત્રોતો કયાં કયાં છે ? ૧૦
- ૪ (અ) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક) ૮
- (૧) જળચક્ર
- (૨) કાર્બનચક્ર
- (બ) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક) ૮
- (૧) પર્યાવરણીય શિક્ષણનો અભિગમ
- (૨) પર્યાવરણનું વર્ગીકરણ કરો.
- ૫ ટૂંકા જવાબ આપો : (ગમે તે બે) ૧૪
- (૧) પર્યાવરણીય સમતુલા વિશે શું જાણો છો ?
- (૨) જળ પ્રદૂષણ શું છે ?
- (૩) અવાજનું પ્રદૂષણ શું છે ?
- (૪) પર્યાવરણીય સંરક્ષણ અને પ્રબંધન વિશે શું જાણો છો.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Answer of each section should be answered in main answer book.
(2) Draw neat diagram / sketch wherever necessary.

SECTION - I

- 1 Multiple Choice Question. 20
- (1) Which of the following day is celebrated on 5th June ?
 - (A) World Environment Day
 - (B) Darwin's Birthday
 - (C) World Health Day
 - (D) World Population Day
 - (2) Where does Ganga become most polluted during flows ?
 - (A) Daye Prayag
 - (B) Kanpur
 - (C) Varanasi
 - (D) Haridwar
 - (3) The ecosystem is the basic functional unit of ecology ?
 - (A) False
 - (B) True
 - (C) None of above
 - (D) Wind Flow
 - (4) Water pollution is caused by ?
 - (A) Aeroplane
 - (B) Smoke
 - (C) Automobile exhaust
 - (D) 2,4D and chemical fertilizer
 - (5) The term ecosystem was evolved by ?
 - (A) E.P. Odem
 - (B) A.G. Tansley
 - (C) R.L. Lindmen
 - (D) F.R. Fesbesberg
 - (6) The main reason behind pollution in environment is -
 - (A) CO₂
 - (B) CO
 - (C) CO₃
 - (D) N
 - (7) Which of the following plants grow in rocks ?
 - (A) Sicophytes
 - (B) Lithophytes
 - (C) Oxylophytes
 - (D) Halophytes
 - (8) Alpine forest occurs at altitude of ?
 - (A) 1000-1500 m
 - (B) 1900-3000 m
 - (C) 500-1000 m
 - (D) 3900-6000 m

- (9) In which of the following highest biodiversities is found ?
(A) Equatorial Region
(B) Monsoon Region
(C) Polar Region
(D) None of above
- (10) WWF stands for ?
(A) Waste Water Fund
(B) World Wildlife Fund
(C) World Wild Fund
(D) Wild World Fund
- (11) What does CFC pollution source include -
(A) Refrigerator and Jet Aircraft
(B) Jet Aircraft only
(C) Fire Extinguishers and Jet Aircraft
(D) All of these
- (12) Where was the Chipko movement started ?
(A) Assam
(B) Rajasthan
(C) Kerala
(D) Garwal
- (13) Which of the pollution is produced by spraying of DDT on crop ?
(A) Air only
(B) Air and Soil
(C) Air, Soil and Water
(D) Air and Water
- (14) Where was the temperate evergreen forest found ?
(A) Assam
(B) Himalayan ranges
(C) Western Ghats
(D) Aravali ranges
- (15) When was the Wildlife Protection Act passed by the Government of India ?
(A) 1976
(B) 1980
(C) 1972
(D) 1970
- (16) What is the main cause of air pollution ?
(A) Deforestation
(B) Soil erosion
(C) Green house effect
(D) Urbanisation

- (17) Which of the following changes is reduced by deforestation?
(A) Rain
(B) Soil fertility
(C) Soil erosion
(D) None
- (18) Which of the following day is celebrated as “World Conservation Day” ?
(A) 7th December
(B) 3rd December
(C) 5th December
(D) 14th December
- (19) Where was the first International Conference for Globalization for Environment problems held at ?
(A) Tokyo
(B) Paris
(C) Stockhom
(D) London
- (20) “Chipko movement” is related with ?
(A) Noise Pollution
(B) Soil Pollution
(C) Forest conservation
(D) None of above

SECTION - II

- 2** Give the definitions of men and environment system and clarify its subject matter. **10**

OR

- 2** Explain the concept of ecosystem and explain the nitrogen cycle in environment. **10**

- 3 What is ecology ? Give the classification of ecosystem. 10
- OR**
- 3 Explain men environment relationship and give an idea about ecology and ecosystem ? 10
- OR**
- 3 What is pollution ? What are the different sources of air pollution ? 10
- 4 (A) Short note. (any **one**) 8
- (1) Hydrological cycle
- (2) Carbon cycle.
- (B) Short note. (any **one**) 8
- (1) Approaches of Environmental Education
- (2) Classification of Environment.
- 5 Write short answers. (any **two**) 14
- (1) What do you understand by Environmental balance ?
- (2) What is water pollution ?
- (3) What is noise pollution ?
- (4) What do you understand by environmental conservation and planning ?
-